

1. ΘΕΜΑ

Συνδυασμός δύο ασθενών τύπων της προσωπικής αντωνυμίας ως προσδιορισμών του ίδιου ρήματος

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Σου το είπα – Θα της τα αφήσει – Να μην του τα δώσει

Πες το μου – Δώσε μου το – Δώσ' το μου

Λέγοντάς το του – Λέγοντάς του το

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

A και B ΚΕΓ, 1 και 2 ΕΚΠΑ

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Σχηματισμός ρηματικών τύπων – κλίση του ρήματος

Αδύναμοι τύποι της προσωπικής αντωνυμίας

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

(α) Εσφαλμένη σειρά των αντωνυμιών (**Το σου είπα, *Θα τα της αφήσει*).

(β) Εσφαλμένη θέση των αντωνυμιών ανάλογα με τον τύπο της πρότασης (**Μου το πες! *Είπα σου το! *Του να μην τα δώσει*).

(γ) Αδύνατοι συνδυασμοί αντωνυμιών (**του με έδωσε –* αντί «με έδωσε σε αυτόν», **σου με έστειλε –* αντί «με έστειλε σε σένα»).

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι αδύναμοι τύποι της προσωπικής αντωνυμίας μπορούν να αντικαθιστούν μια ονοματική φράση (ή και να συναναφέρονται με κάποια ονοματική φράση που συνυπάρχει στην πρόταση στην περίπτωση του κλιτικού διπλασιασμού – βλ. σχετικό δελτίο) υπό προϋποθέσεις, που έχουν να κάνουν τόσο με τη θέση τους όσο και με τη μορφή τους:

(α) σε κάθε ρήμα μπορούν να προσαρτώνται το πολύ δύο κλιτικά – το ένα σε αιτιατική και το άλλο σε γενική·

(β) αν το ρήμα βρίσκεται σε τύπο της οριστικής ή της υποτακτικής (αν δηλ. είναι «παρεμφατικό») τα κλιτικά παίρνουν θέση προρηματική, αυστηρά αμέσως πριν το ρήμα (τίποτε δεν μπορεί να διακόψει την ακολουθία κλιτικό + ρήμα), και με αυστηρή σειρά – πρώτα η γενική και μετά η αιτιατική:

του το είπα

δεν του το είπα

θα του το πω

δε θα του το πω

ας του το πω

ας μην του το πω

να του το πω

να μην του το πω

μην του το πεις

(γ) αν το ρήμα βρίσκεται σε «συντελικό χρόνο» (συνδυασμούς του *έχω* + μη παρεμφατικό τύπο) ισχύουν τα ίδια, όμως η θέση των κλιτικών συναρτάται με το *έχω* και όχι με το μη παρεμφατικό τύπο:

*του το είχα πει
δεν του το είχα πει
θα του το έχω πει
δε θα του έχω πει
ας του το είχες πει
ας μην του το είχες πει
να του το έχεις πει
να μην του το έχεις πει
μην του το έχεις πει*

(δ) αν το ρήμα βρίσκεται σε τύπο προστακτικής ή «γερουνδίου» (δηλ. αν είναι «μη παρεμφατικό»), τα κλιτικά εμφανίζονται ακριβώς μετά το ρήμα και μπορούν να εμφανίζονται με οποιαδήποτε σειρά:

*πες το μου!
πες μου το!
λέγοντάς το του
λέγοντάς του το*

(ε) σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, το κλιτικό σε αιτιατική μπορεί να είναι αντωνυμία του γ' προσώπου μόνο: **να του με στείλεις*, *θα σου με φέρει.

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Είναι αρκετά εύκολο να παρουσιαστούν οι συντακτικές διαφορές μεταξύ της οριστικής και της υποτακτικής, από τη μία πλευρά, και της προστακτικής και του γερουνδίου, από την άλλη, με ασκήσεις μετασχηματισμών.

Εξίσου εύκολα και επικοινωνιακά αξιοποιήσιμα είναι τα δεδομένα της θεματοποίησης και εστίασης όπως προκύπτουν από τα φαινόμενα του κλιτικού διπλασιασμού, σε σχέση με τον επιτονισμό και τη σειρά των όρων της πρότασης.

Είναι ευνόητο ότι οι πιο σύνθετες από τις δομές που παρουσιάστηκαν παραπάνω αφορούν πιο προχωρημένα επίπεδα – λ.χ. οι πιθανολογικές δομές του τύπου *δε θα του το είχε πει* στο Δ ΚΕΓ. Προφανώς η θέση των κλιτικών σε αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει να διδαχθεί όταν εξεταστούν οι αντίστοιχες δομές – θα πρέπει όμως να είναι δυνατή η απευθείας σύνδεση με τη θέση τους στις απλούστερες (και ήδη γνωστές) δομές (λ.χ. *του το είχες πει*, *θα του το πεις*).

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

AT55: Η σειρά των στοιχείων του ρηματικού συνόλου

AT34: Η σύνταξη της προστακτικής

AT53: Η σύνταξη του «γερουνδίου» (ή «ενεργητικής μετοχής»)

AT42: Κλιτικός διπλασιασμός

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 32-33, 201-202.